

راه‌های نگرستن

جان برگر

ترجمه‌ی

میثم سامان‌پور

رخ‌داد نو

سرشناسه:	برگر، جان، ۱۹۲۶ م
عنوان و نام پدیدآور:	راه‌های نگریستن / جان برگر؛ ترجمه‌ی میثم سامان‌پور
مشخصات نشر:	تهران: رخداد نو، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری:	۱۰۹ ص.
شابک:	۱ - ۳۲ - ۶۴۵۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	قیفا
یادداشت:	عنوان اصلی: Ways of Seeing, 1973
موضوع:	ادراک بصری
موضوع:	هنر - فن
شناسه افزوده:	سامان‌پور، میثم، مترجم
زبان بکگره:	۱۳۹۱ ر ۴ ب / ۵ / N ۷۴۲۰
ردیف دبیری:	۷۵۹/۹۴
شناسه‌ی کتابشناسی ملی:	۲۰۷۵۷۹۶

تهران، خیابان اندیشه، روی شگل، تهران، مجتمع فروزنده، واحد ۵۱۲،	
کد پستی ۱۴۷۴۴۱۷۸، ۶۶۴۹۸۲۹۱، نمابر: ۶۶۴۹۸۲۹۴	

سر رخداد نو

جان برگر	John Berger
راه‌های نگریستن	Ways of Seeing

ترجمه‌ی میثم سامان

• چاپ اول ۱۳۹۳ تهران	• شمارگان ۱۰۰۰ نسخه	• قیمت ۵۷۰۰ تومان
• لیتوگرافی خدمات فرهنگی صبا	• چاپ تصویر	• چاپ فابوت
• طرح روی جلد حسن کریمزاده		

شابک ۱ - ۳۲ - ۶۴۵۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸	BN 600-6457-32-1
--------------------------------	------------------

همه‌ی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

۹	یادداشت مترجم
۱۱	مقدمه [خلاصه شده]
۱۳	فصل اول
۴۷	فصل دوم
۳	فصل سوم

فهرست

یادداشت مترجم

۱

مورخانی در زمینه‌ی تاریخی بی‌طرف و فرخ را ایدئولوژی محکوم به شکست است و برای موهوم و خیالی را دنبال می‌کند. تاریخی‌گری، در معنای بازیافتن «تاریخ» به منظور که واقعاً بوده است، پدیده‌ای تاریخی است که سرخاز آن به تاریخ باز می‌گردد. چنین نگاهی به تاریخ، راه را برای فریب خوردن از کانون قدرت در عصر حاضر می‌گشاید. تاریخ‌نگار ماتریالیست همواره بر آن است که زدی از بهاد قدرت در پیدایش مادی اقتصادی و نه امر خیالی و ذهنی را در هرگونه بازنمایی تاریخی باید و کار وضعیت را بررسی آن بخواند و بازسازی کند. جان برگر از کسانی است که این‌گونه عمل می‌کند و نقد خود را از انبوه تعریف و تمجیدهای بی‌ارزش مورخان در تاریخ‌های هنر رایج پاک می‌سازد. او سعی دارد به‌درستی آن وجه مخفی و پنهان آثار هنری را که حامی ایدئولوژی سرمایه‌داری است بیرون کشد و جلوه‌های آن را قرار دهد. البته آثاری نیز معرفی شده که در مقابل چنین سنت‌هایی ایستاده و به نوعی استثنای سنت رایج نقاشی و فضای هنر هستند.

۲

سال‌هاست توهم بی‌طرفی در هنر، بسیاری را وسوسه کرده است. مورخ هنری که تصور می‌کند بدون آلوده شدن، در حال گذر از باتلاق ایدئولوژی‌های

جامعه‌ی خویش است، در واقع آلوده‌ی ایدئولوژی خطرناک‌تری به نام "بی‌طرفی" شده است. زیرا برخلاف ظاهر گاه نه‌چندان دل‌انگیز دیگر ایدئولوژی‌ها، این یکی تروتمیز به بدن می‌چسبد و این توهم را می‌سازد که مورخ، بی‌طرفانه به اثر هنری نگاه می‌کند. همیشه و در هر وضعیت، اتخاذ موضع خنثی به نفع یک طرف ستیز تمام خواهد شد؛ که آن طرف معمولاً حاکم نام دارد. تنها زخم کاری بر هیولای نهاد قدرت، شرکت در امر مشترک و یگانگی و اتخاذ موضعی مشخص است. بی‌موضع بودن تنها راه را بر ورود فاشیسم باز می‌کند.

هنگامی که اثر نهاد قدرت بر اثر هنری (یا بالعکس) از میان نرفته است. به زبانی دیگر، همان‌طور که سیاست در اثر هنری نقش ایفا کرده است؛ چه در گذشته که نهادهایی چون دادگاه و دیوان و چه امروز که موزه‌ها، دلالان و گالری‌ها این وظیفه، یا بهتر بگوییم این تجارت را به‌دست گرفته‌اند. هر مورخ یا منتقد هنری که ادعای بی‌طرفی کند به هیچ حکم کنار کشیده است.

در ترجمه‌ی این اثر، برای انتخاب مادل فارسی اسامی جنبش‌ها و هنرمندان، از *دایرةالمعارف هنر*، نوشته‌ی رویین پاکباز و *فهرست نگارخانه‌های خاص*، نوشته‌ی فریبرز مجیدی استفاده شده است. نام نویسنده در زبان انگلیسی به صورت جان برجر تلفظ می‌شود، اما به خاطر ترجمه‌های قبلی و معجزه‌ی این کتاب نگرفته بود، نام نویسنده را به همان صورت جان برگر حفظ کردیم. برادر جان در جای دارد از استاد، آقای سوری، که این کتاب را به من معرفی کردند و پایان‌مید سرگان و امیر احمدی آریان که در ترجمه مرا یاری دادند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

مقدمه [خلاصه شده]^۱

کتاب به دست پنج نفر از ما ساخته شده. نقطه‌ی شروع، بعضی از ایده‌هایی بود که در جلسه‌ی تلویزیونی *راه‌های نگرستن گنجانده* شده بود. ما سعی کردیم این ایده‌ها را بسط دهیم. این ایده‌ها نه تنها بر آنچه ما بیان می‌کنیم تأثیر می‌گذارند، بلکه تعدادی بیان همین [ایده‌ها] هم مؤثرند. قالب کتاب برای اهداف و بحث‌ها و [نسبت به برنامه‌ی تلویزیونی] مناسب‌تر است. کتاب شامل سه فصل است که با هر ترتیبی می‌توان آن‌ها را خواند. همه‌ی این مقالات تنها به جنبه‌های خیلی از هر موضوع می‌پردازند و ادعایی فراتر از این ندارند: مخصوصاً آن جنبه‌هایی که بر آمده از آگاهی تاریخی مدرن هستند.

۱. مقدمه‌ی کتاب اصلی اشاراتی به نعداد فصل‌های کتاب و آن مقالاتی دارد که به صورت تصویری ارائه شده است. این مقالات در ترجمه‌ی فارسی گنجانده نشده است. م